

Bevezetés a valószínűségszámításba gyakorlat, 2023.

1. feladatsor – kombinatorikus valószínűségi mező

Feladatok:

- Hányféleképpen lehet 8 bástyát letenni egy sakktablóra úgy, hogy ne üssék egymást?
- Mi a valószínűsége, hogy egy véletlenszerűen kiválasztott 6 jegyű szám jegyei mind különbözőek?
- Ha egy magyarkártya-csomagból (32 lap: piros, zöld, makk, tők) visszatevéssel húzunk három lapot, akkor mi annak a valószínűsége, hogy
  - pontosan egy piros színű lapot húztunk?
  - legalább egy piros színű lapot húztunk?
- Egy zsákban 10 pár cipő van. 4 db-ot kiválasztva, mi a valószínűsége, hogy van közöttük pár, ha
  - egyformák a párok?
  - különbözőek a párok?
- Egy boltban 10 látszólag egyforma számítógép közül 3 felújított, a többi új. Mi a valószínűsége, hogy ha veszünk 5 gépet a laborba, akkor pontosan 2 felújított lesz közöttük?
- Ha a 6 karakteres jelszavunkat véletlenszerűen választjuk a 10 számjegy és a 26 karakter közül, akkor mi a valószínűsége, hogy pontosan 3 szám lesz benne?
- A ötöslottóhúzásnál 1 - 90-ig számozott golyók közül húznak ötöt visszatevés nélkül. Adjuk meg annak a valószínűségét, hogy
  - egy szelvényel játszva öttalálatosunk lesz;
  - egy szelvényel játszva legalább négyesünk lesz;
  - minden kihúzott szám páros; (Hogy viszonylik ez a visszatevéses esethez?)
  - a kihúzott számok között több a páros, mint a páratlan;
  - a kihúzott számok a húzás sorrendjében növekvőek!
- Melyik módszerrel nagyobb a telitalálat esélye, ha egy héten játszunk meg két különböző számötöst vagy ha kétszer egymás után ugyanazt?
- X. úr szenvedélyes lottózó, 50 éven át minden héten heti 10 lottó szelvényel játszott, úgy, hogy minden héten csupa különböző számot jelölt meg (összesen tehát ötvenet a kilencvenből). Milyen esélye volt arra, hogy valaha is telitalálatot érjen el? Mekkora annak a valószínűsége, hogy legalább egy négyes találatot elér, ha minden héten egy szelvényel játszik?
- Ha egy kockával négyszer dobunk, akkor előnyös arra fogadni, hogy a négy dobásból lesz legalább egy hatos. Ha két kockával huszonnégyszer dobunk akkor hátrányos arra fogadni, hogy lesz legalább egy dupla hatos, holott $4/6 = 24/36$ -dal (vagyis a dobások számának és a kedvező kimenetel esélyének szorzata megegyezik). Magyarázzuk meg a jelenséget! (A fogadás kedvező ill. hátrányos aszerint, hogy a nyeres esélye meghaladja-e az $1/2$ -et.)
- A francia labdarúgó-válogatott húszfős keretét edzésen taláalomra két tízfős csoportba osztják. A keretben négy csatár van összesen. Mennyi a valószínűsége, hogy mindkét csoportba két csatár kerül?

Tanulságok:

- Mi a teendő, ha egy valószínűségszámítás (vagy kombinatorika) feladatban a „legalább” (vagy „legfeljebb”) szót olvassuk?
- Mi a különbség a kombinatorika és a valószínűségszámítás között?
- Miért kell a (háttoldalon felsorolt) kombinatorikai alapfogalmakat megtanulni?
- Tudtok olyan valószínűségszámítás feladatot mondani, ami nem olyan, mint a fentiek? (Nem illeszkedik a kombinatorikus valószínűségi mező fogalmához.)

Elmélet:

1. Definíció (Ismétlés nélküli permutáció). n (különböző) elem összes lehetséges sorrendje.

$$n!$$

2. Definíció (Ismétléses permutáció). n elem összes lehetséges sorrendje, ha ezek közül $k_1, \dots, k_r$ darab megegyezik.

$$\frac{n!}{k_1! \cdot \dots \cdot k_r!} = \binom{n}{k_1, \dots, k_r}.$$

3. Definíció (Ismétlés nélküli kombináció). n (különböző) elemből k darabot kiveszünk, a kihúzás sorrendje nem számít (nem számozottak, címkézettek az elemek), nincs visszatevés.

$$\frac{n!}{k! \cdot (n-k)!} = \binom{n}{k}.$$

4. Definíció (Ismétléses kombináció). n (különböző) elemből k darabot kiveszünk, a kihúzás sorrendje nem számít (nem számozottak, címkézettek az elemek), de van visszatevés.

$$\binom{n+k-1}{k}.$$

5. Definíció (Ismétlés nélküli variáció). n (különböző) elemből k darabot kiveszünk, a kihúzás sorrendje számít (számozottak, címkézettek az elemek), nincs visszatevés.

$$\frac{n!}{(n-k)!}.$$

6. Definíció (Ismétléses variáció). n (különböző) elemből k darabot kiveszünk, a kihúzás sorrendje számít (számozottak, címkézettek az elemek), van visszatevés.

$$n^k.$$

7. Definíció (Kombinatorikus valószínűségi mező). $(\Omega, \mathcal{A}, P)$ kombinatorikus valószínűségi mező, ha

- Ω nemüres, véges halmaz;
- $\mathcal{A}$ az Ω részhalmazainak halmaza. $\mathcal{A}$ elemei az események;
- $P : \mathcal{A} \rightarrow [0, 1]$ valószínűség, $P(A) = \frac{|A|}{|\Omega|}$.